

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХИСНОЇ ФУНКЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРАВА В МЕЖАХ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Миколенко О.М.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики

Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

м. Одеса

Провадження в справах про адміністративні правопорушення весь час вдосконалюється на рівні національного законодавства. Але і сьогодні в адміністративно-деліктному праві не в повному обсязі забезпечується захист:

- прав фізичних і юридичних осіб, які постраждали від вчинення адміністративних правопорушень;
- прав осіб, які притягаються до адміністративної відповідальності;
- інтересів суспільства, яке бажає жити в умовах правопорядку;
- інтересів держави, авторитет якої падає, якщо суспільство не відчуває з її боку захищеності.

Через аналіз положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), які регламентують порядок притягнення особи до адміністративної

відповідальності, хочемо звернути увагу читача на ефективність реалізації в сучасних умовах захисної функції адміністративно-деліктного права.

Стосовно захисту прав потерпілих осіб в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення достатньо було написано в науковій літературі [1; 2; 3]. Науковці звертають увагу на те, що адміністративні правопорушення іноді завдають майнову шкоду фізичним і юридичним особам, але в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення відшкодування заподіяної шкоди не відбувається. І це при тому, що в КУпАП існують статті, які передбачають можливість вирішення питання про відшкодування майнової шкоди одночасно з вирішенням питання про накладення адміністративного стягнення (ст.ст. 40, 269, 329, 330). У зв'язку з тим, що запропонований в КУпАП механізм відшкодування майнової шкоди не діє на практиці, в наукових працях пропонуються різні підходи щодо його вдосконалення. На жаль, законодавець не звертає увагу на існуючі проблеми у цій сфері. Якщо сьогодні подивитися на зміст статей 40, 269, 329, 330 КУпАП, то помітимо, що з моменту прийняття нормативно-правового акту (1984 рік) і до сьогодні в зазначені статті вносилися зміни, які ніяким чином не реанімували механізм відшкодування майнової шкоди в межах провадження у справах про адміністративні правопорушення. Це яскравий приклад відношення держави до захисту прав осіб, які постраждали від протиправних діянь. Отже можна констатувати, що захист прав осіб, які потерпіли від вчинення адміністративних правопорушень, взагалі не реалізується в межах адміністративно-деліктного права України.

Захист прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, сьогодні реалізується лише частково. Наприклад, ст. 268 КУпАП дає перелік прав, які така особа може реалізувати в основному на стадії розгляду справи, тоді як процесуального захисту така особа потребує вже на стадії адміністративного розслідування – з моменту фіксації факту вчинення адміністративного правопорушення чи з моменту застосування заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. На жаль, стадія адміністративного розслідування прописана в КУпАП лише з позиції держави та відповідних органів адміністративної юрисдикції, які вправі застосовувати до осіб заходи адміністративного примусу. Особа ж, яка притягується до адміністративної відповідальності, на стадії адміністративного розслідування майже позбавлена будь-яких процесуальних прав. На цей факт неодноразово зверталася увага в наукових працях, але суттєві зміни в адміністративно-деліктне законодавство України так і не були внесені [4; 5].

Дані Державної служби статистики України показують поступове збільшення кількості адміністративних правопорушень в житті нашого суспільства [6]. Це, в свою чергу, свідчить про те, що функція захисту суспільства в межах адміністративно-деліктного права не реалізується в повному обсязі. Недоліки спеціального законодавства (наприклад, Законів «Про Національну поліцію», «Про Державну прикордонну службу України» та ін.) та недоліки КУпАП призводять до того, що велика кількість адміністративних правопорушень залишається латентними, а правопорушники – безкарними. Суспільство поступово втрачає відчуття захищеності з боку держави і починає шукати альтернативні шляхи, які не завжди є законними (самосуд, звернення за допомогою до кримінальних структур і ін.).

В межах провадження у справах про адміністративні правопорушення не в повному обсязі відбувається і захист інтересів держави. Держава зацікавлена в підвищенні чи підтримці свого авторитету через своєчасне, обґрунтоване і законне притягнення особи до адміністративної відповідальності. Але прогалини в чинному адміністративно-деліктному законодавстві та недоліки в адміністративно-юрисдикційній діяльності компетентних органів, призводять до того, що населення все менше сподівається на правову допомогу і захист з боку держави, та все менше

звертається до органів державної влади як до суб'єктів, які вправі застосовувати до порушників заходи адміністративного примусу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс України об административных правонарушениях : Научно-практический комментарий / А. С. Васильев, Е. В. Додин, А. И. Миколенко, О.П.Подчерковный [и др.]; под общ. ред. А. С. Васильева, А. И. Миколенко. – 7-е изд., доп. и перераб. – Х. : ООО «Одиссей», 2010. – 1088 с.
2. Миколенко О. І. Адміністративно-правовий механізм відшкодування шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням / О. І. Миколенко : Збірник наукових статей «Молодь III-го тисячоліття: гуманітарні проблеми та шляхи їх розв'язання» / Одеський державний політехнічний університет. – У 3-томах. – Т.1. – Одеса, 2000. – С. 379-384.
3. Сиротяк М. Р. Захист прав потерпілого в провадженні в справах про адміністративні правопорушення : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / М. Р. Сиротяк. – Харків, 2007. – 204 с.
4. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності мі пі під поняття, види та організаційно-правові питання реалізації : монографія / А. Т. Комзюк ; за заг. ред проф. О. М. Бандурки. – Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. – 336 с.
5. Миколенко А. И. Административный процесс и административная ответственность в Украине : учебное пособие / А. И. Миколенко. – Х. : Одиссей, 2004. – 272 с.
6. Статистичний бюлетень «Адміністративні правопорушення в Україні» // Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publzloch_n_u.htm. – Назва з екрану.